

16. 10. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vnitřní oznamovací systém v právním kontextu zdravotnického zařízení a poskytování zdravotních služeb

Mezi povinné subjekty, kterým s účinností nového zákona č. [171/2023](#) Sb., o ochraně oznamovatelů již vznikla, respektive ve smyslu přechodného ustanovení nejpozději do 15. prosince 2023 vznikne povinnost zavést vnitřní oznamovací systém a plnit s ním spojené další povinnosti, patří i ta zdravotnická zařízení poskytující zdravotní služby, která naplňují jedno z kritérií § 8 odst. 1 zákona. V tomto směru je přitom třeba u vedení vnitřního oznamovacího systému ve zdravotnických zařízeních zohledňovat hned několik významných okolností, které vyplývají jak přímo ze samotného zákona o ochraně oznamovatelů, tak i nepřímo ze zákona o zdravotních službách[1] a souvisejících právních předpisů.

Poskytování zdravotních služeb a věcný rozsah interního oznamování

Úvodem tohoto příspěvku je třeba konstatovat, že v rámci vymezení věcné působnosti unijní směrnice o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie[2], dotčené ustanovení článku 2 odst. 1 speciálně oblast zdravotnictví a poskytování zdravotních služeb neobsahuje.

V této souvislosti je ale jako jedna z dotčených oblastí uvedena v článku 2 odst. 1 písm. a) bod viii) oblast „veřejného zdraví“, která je pak pro účely směrnice v příloze, resp. v její části I. H blíže specifikována odkazem na příslušné předpisy Evropské unie z agendy požadavků a standardů na kvalitu a bezpečnost pro orgány a látky lidského původu, léčivé přípravky a zdravotnické prostředky, jakož i na uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči a prodeje tabákových a souvisejících výrobků.

K tomu je třeba doplnit, že transpoziční český zákon o ochraně oznamovatelů shora uvedenou oblast veřejného zdraví „skrýl“ ve své úpravě § 2 odst. 1 písm. d) bod 11. natolik netransparentně, že teoreticky mohou v této otázce vznikat i určité pochybnosti o řádném a úplném splnění požadavků směrnice. Shora citované zákonné ustanovení totiž hovoří o široce pojaté oblasti „ochrany vnitřního pořádku a bezpečnosti, života a zdraví“, přičemž z toho není zřejmé, zda se ochranou života a zdraví nemá na mysli jen její bezprostřední kontext s ochranou vnitřního pořádku a bezpečnosti.

Pokud ale půjdeme dále do Důvodové zprávy k zákonu, tak z té vyplývá, pod široký pojem „ochrana vnitřního pořádku a bezpečnosti, života a zdraví“ lze mj. zařadit i práva pacientů a sama Důvodová zpráva v tomto směru pak výslovně zmiňuje takové právní předpisy, jako je zákon č. [48/1997](#) Sb., o veřejném zdravotním pojištění, zákon č. [285/2002](#) Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon), zákon č. [95/2004](#) Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, zákon č. [378/2007](#) Sb., o léčivech a zákon č. [296/2008](#) Sb., zákon o lidských tkáních a buňkách. Paradoxně zde ale není explicitně uveden samotný zákon č. [258/2000](#) Sb., o ochraně veřejného zdraví.

Podstatná ve shora popsanych souvislostech je skutečnost, že do věcného vymezení interního

oznamování podle zákona o ochraně oznamovatelů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. d) nespadá oblast vlastního poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách. To však neznamená, že prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému poskytovatele zdravotních služeb nelze podat oznámení o možném protiprávním jednání, které souvisí s poskytováním zdravotních služeb a jež má ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) nebo b) znaky trestného činu anebo přestupku, za který zákon sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč.

Pokud jde o v úvahu připadající přestupky, tak lze uvést zejména přestupky poskytovatele zdravotních služeb podle § 117 zákona o zdravotních službách, u kterých zákon ve většině případů stanoví pokuty s horní hranicí výrazně nad 100 000 Kč.

Na tomto místě je ale třeba se zastavit u klíčového ustanovení § 3 odst. 1 písm. d) zákona o ochraně oznamovatelů, které zákonnou povinnost zachovávat mlčenlivost při poskytování zdravotních služeb v rámci několika málo výjimek výslovně vylučuje z prolomení povinnosti zákonné anebo smluvní povinnosti mlčenlivosti oznamovatele v rámci interního i externího oznamování možného protiprávního jednání.

Interní oznamování a povinná mlčenlivost zdravotnických pracovníků

Jak již bylo naznačeno, tak pro příslušnou osobu pro přijímání oznámení a posuzování jejich důvodnosti podle zákona o ochraně oznamovatelů může v praxi být poměrně složitou otázkou, zda oznámením dle zákona mohou být i oznámení o možném protiprávním jednání, ke kterému došlo v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb.

Na tomto místě lze konstatovat, že obecně lze i taková oznámení, pokud budou splněny další zákonné podmínky, přijímat a prověřovat v rámci vnitřního oznamovacího systému zdravotnického zařízení, a to v případě, že tato budou obsahovat informace o možném protiprávním jednání, které má znaky trestného činu anebo přestupku s horní hranicí pokuty alespoň 100 000 Kč.

Současně je ale třeba konstatovat, že problémem v případech takových oznámení může být zákonná povinnost mlčenlivosti zdravotnických a jiných odborných pracovníků v souvislosti s výkonem jejich povolání při poskytování zdravotních služeb ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1, 5 zákona o zdravotních službách. Platí tedy, že zdravotnický nebo jiný odborný pracovník v případě oznámení o možném protiprávním jednání nesmí porušit tuto svou zákonnou povinnost mlčenlivosti, neboť zákon o ochraně oznamovatelů tento druh zákonné povinnosti mlčenlivosti výslovně vylučuje z možného prolomení zákonné nebo smluvní povinnosti mlčenlivosti oznamovatele.

Na druhou stranu je třeba se v těchto souvislostech zabývat i otázkou věcného rozsahu povinné mlčenlivosti, neboť ta je v případě zdravotnických a jiných odborných pracovníků vázána na konkrétní skutečnosti a informace týkající se zdravotního stavu konkrétních pacientů anebo na další informace, které se zdravotnický pracovník dozví při komunikaci s osobami pro pacienta blízkými anebo s dalšími zdravotnickými pracovníky, jakož i na informace získané ze zdravotnické dokumentace.[\[3\]](#)

Vzhledem k tomu lze uzavřít, že pokud by se oznámení zdravotnického pracovníka o možném protiprávním jednání u zdravotnického zařízení jako poskytovatele zdravotnických služeb týkalo například porušení povinností poskytovatele naplňující znaky některého z přestupků podle § 117 zákona o zdravotních službách bez uvedení informací o konkrétních pacientech, tak by se v rámci interního oznamování zákonná povinnost mlčenlivosti nepochybně neuplatnila.

Interní oznamování a vyřizování stížností podle části osmé zákona o zdravotních službách

Na první pohled zdánlivě jasnou a jednoduchou otázkou se může jevit vztah mezi vnitřním oznamovacím systémem a interním oznamováním podle zákona o ochraně oznamovatelů a interním systémem zdravotnického zařízení pro vyřizování stížností podle části osmé zákona o zdravotních službách.

V tomto směru je jasné, že stížnost pacienta, jeho zákonného zástupce, opatrovníka anebo zmocněnce, jakož i příp. osoby pacientovi blízké proti postupu poskytovatele při poskytování zdravotních služeb nebo činnostem souvisejícími se zdravotními službami ve smyslu § 93 zákona o zdravotních službách, je hned z několika důvodů z interního oznamování podle zákona o ochraně oznamovatelů vyloučena.

Shora uvedené kategorie osob jako případní stěžovatelé nespadají a ani logicky nemohou spadat do kategorie fyzických osob, které mohou učinit oznámení v pracovním kontextu dle § 2 odst. 3 zákona o ochraně oznamovatelů. To, co ale v praxi může v této souvislosti přinést určité problémy, je případná nedomyšlená aplikace některých doporučení z metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví k vyřizování stížností, který byl publikován v červnu tohoto roku.[\[4\]](#)

Tento metodický pokyn totiž ve vztahu k vymezení činnosti osoby tzv. nemocničního ombudsmana ve svém článku 1 odst. 3 písm. a) doporučuje, aby poskytovatel „v souladu s dobrou praxí“ pověřil nemocničního ombudsmana nad rámec vlastního vyřizování stížností dále k tomu, aby ombudsman vyřizoval i jiné podněty (podání fyzické či právnické osoby) na „nějaký negativní jev u poskytovatele nebo „kterým navrhuje zlepšení stávajícího stavu u poskytovatele a které současně není stížností“.

V tomto směru přitom lze mít pochybnost, zda z důvodu nedostatečných anebo neúplných informací pak nemůže v praxi dojít k tomu, že nemocničnímu ombudsmanovi budou podány v rámci zřízeného interního systému i informace, které co do svého obsahu a kontextu budou naplňovat znaky oznámení podle zákona o ochraně oznamovatelů, anebo naopak, že příslušné osobě v rámci vnitřního oznamovacího systému budou podány stížnosti a jiné podněty, spadající do působnosti nemocničního ombudsmana v rámci interního systému pro vyřizování stížností.

Těmto možným rizikům „záměny“ působnosti příslušné osoby a ombudsmana je třeba u zdravotnických zařízení zabránit nejen obsahově precizní a jednoznačnou úpravou interních směrnic, ale současně i formou úplných a srozumitelných informací podávaných jak případným oznamovatelům, tak i pacientům a osobám jim blízkým.

JUDr. Pavel Koukal
advokát / Associate Partner

Rödl & Partner

Rödl & Partner
Platněřská 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 236 163 111

E-mail: pavel.koukal@roedl.com

[1] Zákon č. [372/2011](#) Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.

[2] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie.

[3] K tomu srov. např. špeciánová, Š. Povinná mlčenlivost zdravotníků a její prolomení podle současné právní úpravy – 1. část. Psychiatrie pro praxi, 2020, 21(2), s. 109.

[4] Metodický pokyn k vyřizování stížností podle části osmé zákona o zdravotních službách s využitím institutu nemocničního ombudsmana. Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2023. Dostupný >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní – institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)